

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BASHKIA GRAMSH
DREJTORIA E SHËRBIMIT PYJOR, MJEDISIT DHE
MBROJTJES SË KONSUMATORIT

Nr. 2079 prot.

Gramsh, më 15/05/2024

RELACION

PËR MIRATIMIN E "PLANIT LOKAL TË MENAXHIMIT TË INTEGRUAR TË MBETJEVE TË NGURTA URBANE NË BASHKINË GRAMSH, 2024-2029"

Plani Lokal i Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve të Ngurta Urbane (PLMIMNU) 2024-2029, është një dokument planifikimi strategjik, i cili mundëson zbatimin e politikave kombëtare të mbetjeve në nivel lokal, si një dokument/ udhëzues i rëndësishëm për menaxhimin e mbetjeve urbane në Bashkinë Gramsh.

Bazuar në ligjin nr. 139/2015 "Për Vetqeverisjen Vendore" dhe ligjin nr.10463 datë 22.09.2011 PLMIMNU është instrumenti kryesor i planifikimit për përcaktimin e vizionit dhe objektivat specifike, të mundshëm nga ana ekonomike dhe mjedisore, në lidhje me drejtimit që do të ndërmerret bashkia në fushën e menaxhimit të mbetjeve. Këto objektiva specifike duhet të reflektojnë orientimet e politikës kombëtare drejt menaxhimit të integruar të mbetjeve, të aktualizuara në gjendjen ekzistuese të bashkisë. Mbi bazën e objektivave specifike të dakordësuar në të gjitha nivelet vendimarrëse dhe me grupet e interesit, plani fillon dhe analizon skenarët e mundshëm të organizimit të shërbimit të shoqëruar me koston përkatëse dhe politikën fiskale që duhet të ndjekë bashkia në mbulimin e plotë të kostos. Ai për përfundon me një plan veprimi konkret të ndarë në afate kohore, brenda një 5 vjeçari, sipas përgjegjësisë përkatëse të aktorëve të përfshirë në zbatimin e planit. Plani është një dokument planifikimi, i cili merr fuqi të plotë me miratimin nga Këshilli Bashiak.

PLMIMNU është më shumë i orientuar në veprime konkrete dhe të detajuara në lidhje me sistemin e grumbullimit, trajtimit, riciklimit, trajtimit final dhe impianteve respektive të trajtimit të mbetjeve.

Qëllimi i PLMIMNU bashkia Gramsh, konsiston në sfidën e re që ka bashkia për të ofruar shërbimin e menaxhimit të mbetjeve në të gjithë territorin e saj, duke harmonizuar interesat e të gjithë aktorëve për një menaxhim të qëndrueshëm, duke optimizuar koston e shërbimit kundrejt buxheteve të limituara që ka bashkia, ku do të krahasohen dhe vlerësohen të gjitha opsionet e mundshme si dhe në hartimin e nevojave për investime kapitale për sektorin e menaxhimit të mbetjeve. Gjithashtu plani fokusohet edhe në përcaktimin e metodologjisë për zbatimin e sistemit të monitorimit, si dhe në ngritjen e kapaciteteve brenda bashkisë për zbatimin e planit.

Ky plan ka si qëllim të mundësojë dhe sigurojë si më poshtë:

- Përputhshmëri me Dokumentin e Politikave Strategjike dhe Planin Kombëtar të Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve dhe objektivat e saj: duke kontribuar në zbatimin e politikave kombëtare dhe arritjen e objektivave kombëtare në fushën e mbetjeve
- Opsionet e menaxhimit të mbetjeve: për të mundësuar grumbullimin dhe trajtimin e mbetjeve në përputhje me objektivat kombëtare. Plani identifikon fushat dhe teknologjitë e duhura për minimizimin dhe depozitimin (asgjësimin) final të mbetjeve
- Instrumente institucionale, organizative dhe rregullore: mundëson paraqitje të plotë të kuadrit institucional, organizativ dhe rregullator dhe rekomandon masat për përmirësimin

e elementeve përbërës të tij, duke përfshirë ato që kontrollojnë mbetjet në të gjithë sistemin e menaxhimit për të siguruar përputhshmërinë me standardet e menaxhimit të mbetjeve

- Nevojat financiare për investime: duke përshkruar dhe argumentuar nevojat financiare dhe nevojën për investime për zbatimin e skemave të grumbullimit dhe trajtimit të mbetjeve
- Burime financiare për investime: duke krijuar një klimë të favorshme për sigurimin e fondeve qeveritare për mbetjet sikurse dhe fonde nga institucione ndërkombëtare.

Procesi i hartimit të PLMIMNU në Bashkinë Gramshështë mbështetur nga Projekti “Bashki të Forta” i financuar nga Agjencia Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim (Swiss Development & Cooperation) i zbatuar nga Helvetas, përmes asistencës teknike të ofruar nga EcoDes.

Bashkia Gramsh gjatë 5 vjeçarit të zbatimit të planit lokal për menaxhimin e mbetjeve kërkon mbi të gjitha të konsolidojë shërbimin në zonat ku aktualisht e ofron këtë shërbim, duke rritur gradualisht cilësinë e shërbimit të grumbullimit dhe transportit të mbetjeve dhe ta shtrijë atë në zonat ku aktualisht nuk e ofron shërbimin, kryesisht në zonat rurale:

1. Konsolidimi i shërbimit dhe mbulimi 100% i pjesës urbane të bashkisë gjatë periudhës 2024 – 2029;
2. Zgjerimi i shërbimit nga 70% në 100% në zonën urbane dhe nga 36% në 70% në zonën rurale gjatë periudhës 2024 – 2029;
3. Rritja e mbulimit të kostos operacionale me 10% çdo vit, gjatë periudhës 2024-2029;
4. Rritja e shkallës së grumbullimit të tarifës në masën 100% për bizneset, 100% për banorët dhe 100% për institucionet përgjatë periudhës 2024-2029.

Sipas përbërjes dhe mënyrës së menaxhimit të mbetjeve, mbetjet bashkiake do të klasifikohen si më poshtë:

1. Mbetje urbane: (mbetje shtëpiake, ushqime, bimë, të riciklueshme, të dekompozuar, etj.);
2. Mbetje të veçanta urbane: (mbetje nga ndërtimet dhe prishjet, voluminoze, pajisje elektrike dhe mobiljesh, etj.) që prodhohen nga familjet apo njësitë tregtare;
3. Mbetje të rrezikshme: prodhohen brenda territorit të bashkisë nga banorë të përhershëm apo të përkohshëm.

Sipas burimit të gjenerimit mbetjet urbane (bashkiake) klasifikohen në dy rryma:

- Mbetjet e gjeneruara nga familjet (MF);
- Mbetjet e gjeneruara nga bizneset dhe industritë (MB), ku përbërja e mbetjeve nuk ndryshon nga karakteristikat e mbetjeve urbane.

Ndërkohë, rryma të tjera të mbetjeve klasifikohen si mbetje masive, mbetje nga ndërtimet dhe prishjet (inerte), mbetje nga kopshtet që prodhohen në familje dhe që quhen ‘mbetje të veçanta’ për të cilat njësisia vendore duhet t’i ofrojë alternativa të përshtatshme për grumbullimin dhe transportin e tyre.

Për një organizim më të mirë të shërbimeve dhe eficiencës së sistemit që do të propozohet, zonat e mbetjeve ose zona brenda kufijve administrativë të bashkisë do ndahet në nën-zona mbetjesh që kanë diferenca në lidhje me tipologjinë urbane, infrastrukturën rrugore apo llojin

e konsumatorëve. Kjo do të shërbejë për të planifikuar infrastrukturën e nevojshme për skemat e mbledhjes dhe transportit, si dhe shërbime të tjera të ngjashme.

Në këtë plan 5 vjeçar, Bashkia Gramsh parashikon këto shërbime kryesore të menaxhimit të mbetjeve, të cilat konsistojnë në:

- i) Shërbimi i pastrimit, grumbullimit, transportit të mbetjeve;
- ii) Depozitimi i mbetjeve në impiantin me trajtim energjie në Elbasan;
- iii) Shërbimi i minimizimit të mbetjeve.

Propozimi i skenarëve për organizimin e shërbimit në Bashkinë Gramsh, do të bëhet bazuar në objektivin kryesorë të bashkisë për të ndërmarrë hapat për arritjen e standardit minimal të formimit të shërbimit. Të dy skenarët do të synojnë, në nivele të caktuara, ofrimin e një shërbimi me standarde sa më të larta, me kosto optimale dhe të përballueshme nga taksa paguesit, për të synuar mbulimin e plotë të kostos së shërbimit, bashkia propozon dy skenarë të mundshëm për ofrimin e shërbimit. Qëllimi i bashkisë është të rrisë cilësinë e shërbimit në sajë të përmirësimit të infrastrukturës dhe diversifikimit të shërbimeve që ajo ofron. Për secilin nga skenarët është bërë llogaritja e koston sipas modelit të dldp-së miratuar me *VKM nr. 319, datë 31.5.2018 "Për Miratimin e Masave për Kostot e Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve"*.

Skenari 1

Bashkia Gramsh do të synojë mbulimin me shërbim të 100% të territorit të zonave urbane dhe 70% të zonave rurale. Transporti dhe depozitimi e mbetjeve do të kryhet me mjete teknologjike, të cilat duhet të kenë një proces mirmbajtje efektive dhe investime do të kryhen në blerjen e kontenierëve, për të siguruar një përmirësim të mbulimit në zonat rurale me 70%, të cilët përfshijnë; NJA Kukur, Lenie, Poroçan, Skenderbegas, Kushovë, Tunje, Sult. Frekuenca e propozuar e shërbimit të pastrimit kryehet gjatë 7 ditëve të javës në zonat urbane dhe 1 ditë në javë në zonat rurale. Planifikohet identifikimi dhe eliminimi i grumbullimeve ilegale në 70% të teritorrit të Bashkisë. Destinacioni final i mbetjeve do të jetë impianti i Elbasanit, një distancë prej 50 km, një drejtim.

Skenari 2

Bashkia Gramsh do të synojë mbulimin me shërbim të 100% të territorit të zonave urbane dhe 90% të zonave rurale. Bashkia planifikon të organizojë grumbullimin e diferencuar të mbetjeve, me sistemin me dy kosha në 3 lagje në qytetin e Gramsh. Mbetjet e riciklueshme të grumbulluara mund të dërgohen në bisnezet e riciklimit, nëpërmjet një kontrate me palë të treta. Transporti dhe depozitimi e mbetjeve mix do të kryhet me mjete teknologjike, drejt impiantit të Elbasanit. Një nga qëllimet aktive është zbatimi i sa më shumë pikave të grumbullimit të diferencuar të mbetjeve dhe rrymave të tjera. Planifikohet ndërtimi, në NJA Kodovjat, i venddepozitimit për mbetjet inerte.

Skenarët e propozuar për planin e menaxhimit të mbetjeve në Bashkinë Gramsh janë bazuar në përmbushjen e parimit për arritjen e standardit minimal për menaxhimin e mbetjeve, duke filluar nga prioritetet më bazike deri tek ato më maksimale. Skenari 1 është hartuar për të përmbushur prioritetin për shtrirjen e shërbimit në pjesën më të madhe të territorit urban dhe rural të bashkisë dhe dërgimin e mbetjeve në stacion transferimi, dhe Skenari 2 ka tentuar që të prezantojë tek bashkia masa të cilat potencialisht do të tentonin të arrinin standardin ligjor për menaxhimin e integruar të mbetjeve.

Bazuar në VKM nr. 319/2028 “Për llogaritjen e kostove dhe tarifave për shërbimin e menaxhimit të mbetjeve”, për secilin nga skenarët e propozuar janë bërë llogaritjet përkatëse (per detaje te kostove shiko draft PLMIMNU)

Mbulimi i kostos përfshin një sistem tarifash dhe taksash, të cilat kanë si qëllim specifikisht të mbulojnë disa ose të gjitha kostot e ofrimit të shërbimit të menaxhimit të mbetjeve nga përdoruesit e këtij shërbimi, në përputhje me principin “ndotësi – paguan”.

Në lidhje me planifikimin e tarifave të pastrimit me qëllim për të mbuluar koston e plotë të shërbimit të menaxhimit të mbetjeve, për bashkinë Gramsh është realizuar një ushtrim, duke supozuar që të gjitha familjet do të paguajnë tarifën dhe sa përçind do të mbulojnë barrën fiskale të kostos së shërbimit. Bazuar në tarifën e pastrimit që aplikon Bashkia Gramsh për tre kategoritë e familjeve (normale, me ndihmë ekonomike dhe familjet me anëtarë me aftësi të kufizuara), është bërë një vlerësim i barrës fiskale të familjeve kundrejt kostos së shërbimit sipas skenarëve (per detaje te kostove shiko draft PLMIMNU)

Bazuar në tarifën aktuale të aplikuar nga Bashkia Gramsh në tre zonat e ofrimit të shërbimit – familjet aktualisht mbajnë 17% të barrës fiskale (nëse ato do të paguajnë të gjithë) dhe pjesën tjetër do të duhet ta mbulojnë konsumatorët e tjerë (biznese dhe institucione) për koston e plotë të skenarit bazë. Në këtë kuadër, propozohet një rritje tarife për familjet normale për të mundësuar mbulimin e kostos O&M deri në 45% nga kjo kategori. Propozohet që bashkia të parashikojë një rritje të tarifës së pastrimit për familjet normale si në tabelën perkatëse në PLMIMNU 2024-2029.

PLMIMNU përcakton qarte procesin e monitorimit dhe vlerësimit të çdo aktiviteti në procesin e planifikimit të çdo operacioni në menaxhimin e mbetjeve. Një sistem i mirë monitorimi do të ndihmojë bashkinë në menaxhimin më të mirë të burimeve financiare, pasi nëpërmjet zbatimit të drejtë të tij do të përmirësohet procesi i planifikimit dhe në të njëjtën kohë përdorimi më i mirë i burimeve. Në këtë kuadër, Bashkia Gramsh duhet ta shtrirë modelin e monitorimit në të gjitha njësitë administrative, duke angazhuar edhe vetë administratorët e këtyre njësive apo stafin e tyre, që të jenë pjesë e procesit dhe të kryejnë raportimet ditore, javore dhe mujore tek qendra e Bashkisë. Në këtë mënyrë, bashkia, në sajë të ngritjes të sistemit të monitorimit në të gjithë territorin e saj, do të kuptojë më mirë nivelin e ofrimit të shërbimit, elementet ku ajo duhet të ndërhyjë për të përmirësuar situatën, apo edhe të rishikojë objektivat specifike për zonë, apo kategori të ndryshme të konsumatorëve. Me anë të këtij sistemi edhe sistemi i sanksioneve kryesisht për firmat private që ofrojnë shërbimin, për bizneset apo edhe për konsumatorët familjarë mund të ekzekutohen lehtësisht.

Një instrument tjetër mjaft i rëndësishëm për zbatimin e suksesshëm të planit të menaxhimit të integruar të mbetjeve të ngurta urbane do të jetë edhe strategjia e informimit. Bashkia duhet të sigurojë angazhimin e plotë të komunitetit duke i informuar ata në lidhje me skemën e menaxhimit të mbetjeve që po zbaton në territorin e bashkisë dhe me politikën fiskale që ajo po aplikon. Bashkia duhet të hartojë një strategji informimi, që në hapat e parë të hartimit të planit, duke informuar komunitetin në lidhje me iniciativën që ajo ka ndërmarrë, objektivat e përcaktuar, skenarët që kërkon të aplikojë dhe politikën fiskale që bashkia kërkon të ndjekë. Kjo strategji duhet të përcaktojë edhe etapa të tjera që duhet të përsëritën vit pas viti, ku synimi kryesor duhet të jetë informimi i komunitetit në lidhje me proceset që zhvillon bashkia dhe marrja e opinionit të tyre në lidhje me performancën e shërbimit dhe sugjerimeve që ata mund të kenë. Zhvillimi i pyetësorëve të ndryshëm, apo i dëgjësive publike në periudha të ndryshme gjatë zbatimit të planit, janë disa nga elementet që strategjia e informimit duhet të

parashikojë, për të matur opinionin qytetar, i cili duhet të reflektohet si në përmirësimin e shërbimit ashtu edhe të strategjisë së informimit.

PLMIMNU përfundon me një plan veprimi konkret të ndarë në afate kohore, brenda një 5 vjeçari, sipas përgjegjësive përkatëse të aktorëve të përfshirë në zbatimin e planit.

(per me shume detaje mund te shikoni draft PLMIMNU)

Mbështetur në Ligjin nr. 139/2015, datë 17.12.2015 “Për Vetëqeverisjen Vendore“, i ndryshuar, neni 8, neni 23 pika 10, neni 54 pika k, dhe Ligjinnr.10463, datë 22.09.2011 “Për Menaxhimin e Integruar të Mbetjeve”, paraqesim projekt vendimin për shqyrtimin dhe miratimin e Planit Lokal te Menaxhimit te Mbetjeve te Ngurta Urbane, 2024-2029, në bashkinë Gramsh.

KRYETARI

Besion AJAZI

